

Henna Tanskanen

Taiteellinen opinnäyte Taideyliopiston Kuvataideakatemia  
Maisteriopinnot, tila-aikataiteet 2011-2015

Kuvallinen taltiointi & dokumentaatio teoksista

*Kaikki mahdolliset minut* (14.-30.9.2012)  
*Omakuva 2015* (Kuvan Kevät 5.6.-31.5.2015)

## SISÄLLYSLUETTELO

1. Tämä kirja
2. Minä
3. OSA I – Kaikki mahdolliset minut
  - Kuinka prosessi näkyi galleriassa
  - Mitä teokseni ei ollut
  - Epäilyt ja heikot ajatukset
  - Tavoitteet, toteutuminen, muutos
4. Kaverikuvat
5. Muut performanssit näyttelyn aikana
6. Pohdintaa lopuksi
7. OSA II – Omakuva 2015
8. Toteutuminen, epätoivoisuus, iloisetkin yllätykset...
  - Maalaamisesta
  - Kuivumisesta
  - Avajaiset ja ajatuksia teoksen äärellä
  - Ylläpitäminen ja teoksen kestävyys
  - Katsojien kommentit
9. Teosteni yhteinen linja
10. Omakuva
11. Performanssi
12. Kuvataiteen koulutus vs. teatteritaiteen koulutus Suomessa
13. Liitteet
  - Vapaamuotoinen hakuemus kuvataideakatemiaan
  - Yleisön haastattelemana *Kaikki mahdolliset minut* - performanssin aikana
14. Nettisivuja
15. Lähdeluettelo
16. Kiitokset

*väliaikaista kaikki - everything is temporary*

1.

## TÄMÄ KIRJA

Tämä kirja on kahden julkisen esiintymiseni dokumentaatio. Toinen on yksityisnäyttelyni 14.-30.9.2012 Galleria Fafassa, toinen osallistuminen yhdellä työllä Kuvataideakatemia Kuvan Kevät lopputyönäyttelyyn 6.-31.5.2015 samassa tilassa (nykyinen nimi tosin on Project Room). Kuvailen teosten taustat ja tekoprosessit, pyrin analysoimaan niitä ja itseäni taiteilijana niiden äärellä. Kuvallinen dokumentaatio on jaettu pitkin tätä teosta, ja parhaiten sen olemus avautuu ”plärräämällä” kirjaa.

## 2. Minä

Olen teatteritaustainen kuvataiteilija – ja toisinpäin.

Valmistuin teatteritaiteen maisteriksi Tampereen yliopiston näyttelijäntyön laitokselta vuonna 2009. Opiskelu siellä oli antoisaa; intensiivisen näyttelijäntyön koulutuksen lisäksi minua rohkaistiin kirjoittamaan ja tutkimaan kiinnostaviksi katsomiani aiheita. Ohjasinkin osana maisterin taiteellista opinnäytettäni kokeellisen teatteriesityksen, joka pohjasi performanssiin ja visuaalisuuteen.<sup>1</sup>

Valmistuttuani toimin ammattinäyttelijänä sekä kaupunginteattereissa, että vapaissa ryhmissä Helsingissä. Näyttelijänä koin kuitenkin olevani usein riippuvainen siitä, mitä muut tekivät. Töiden saanti riippui ohjaajista ja teatterinjohtajista. Sekin, miten taidettani tein tai minkälainen lopputuloksesta tuli, oli usein alisteista ohjaajan tai elokuvan leikkaajan tahtoon. Näyttelijä on toteuttaja, harvemmin teoksen synnyttäjä tai luoja. Kaipasin vastuuta ja sananvaltaa. Valtaa itse teokseen.

Kuvataide, valokuvaus sekä visuaalinen ajattelu taiteessa ovat kulkeneet aina näyttelemiseni ohella, joten huomioni kohdistui Kuvataideakatemia maisterilinjaan. Se kiinnosti enemmän kuin performanssitaiteilijan opinnot Teatterikorkeakoulussa.<sup>2</sup> Kaipasin uusia ihmisiä ja uutta tapaa ajatella taidetta ja sen tekemistä.

Kuvataideakatemian hyväksyi minut tila-aikataiteiden koulutusohjelmaan vuonna 2011. Kollegat teatterikentältä kyselivät usein, aioinko jättää näyttelemisen ja teatterin kokonaan. En silloin(kaan) nähnyt sijaintini taiteen kentällä tai tekijänä juurikaan muuttuneen: teatteri kun tapahtuu tilassa ja ajassa, sitä katsotaan, se viestii visuaalisuudellaan. Näyttelijänä olen ääni ja keho tilassa, ajatus joka liikkuu tai ei. Siirtymä performanssi- tai installaatiotaiteeseen on pieni painonsiirto, ei edes askel. Kuvataideopinnot toivat siis lisää, eivät muuttaneet suuntaani tai sulkeneet jotakin pois.

---

<sup>1</sup> *Sinä sanoit mitä* Tampereen yliopiston tutkivan teatterityön laitos ja Näty 2009.

<sup>2</sup> Katso liite Vapaamuotoinen hakemus Kuvataideakatemiaan.

## OSA I

### 3. KAIKKI MAHDOLLISET MINUT

– *Performanssi galleriatilassa, lisäksi valokuvia, videoita, keskustelutilaisuuksia*

Pidin oman näyttelyn syksyllä 2012. Jaoin Galleria Fafan Liudmila Kartoshkinan kanssa, mutta teoksemme olivat täysin erilliset ja työstimme niitä yksin. Galleria oli jaettu mustilla verholla ja pienellä eteisellä, jossa oli tilaa luova, puhdistava äänimaailma<sup>3</sup>.

Teokseni oli kaksiviikkoinen performanssi, jossa tutkin mahdollisia identiteettejäni, kaikkia mahdollisia minuja. Nämä mahdolliset identiteetit olin joskus toivonut/kuvitellut/pelännyt olevani, mutta jotka olivat jääneet joko sattuman oikusta tai aktiivisella päätöksellä vain ajatuksiksi. Näyttelyn aikana tein ulkoisen muodonmuutoksen galleriassa muutaman päivän välein kampaaja/maskeeraaja Emma Korosuon avustuksella.

Näyttely jakautui kahteen linjaan; toisaalta tein tätä muodonmuutosta, johon kuuluivat vaatteet, hiukset, mahdollinen meikki ja muu olemus. Taltioin jokaisen identiteetin/hahmon valokuvaamalla gallerian studiossa. Toinen iso projekti näyttelyn aikana oli KAVERIKUVA -projekti. Kuvasin itseni (lähes) jokaisen näyttelyvieraan kanssa galleriaan rakennetussa studiossa. Vieraat saivat itse päättää, pitävätkö kasvoillaan minun kasvoistani tehtyä pahvinaamiota. Otin tavallaan kaverikuvia itseni kanssa.

Olennainen osa performanssia oli läsnäoloni. Pyrin tekemään tilasta ja tilanteesta avoimen ja välittömän, kohtaamaan katsojat ja toivottamaan heidät tervetulleiksi heidän astuessaan sisään. Tarjosin kahvia ja mahdollisuuden kysyä minulta jotain tai keskustella kanssani.

#### **Kuinka prosessi näkyi galleriassa**

Avajaisissa näyttelyni seinillä ei ollut oikein mitään. Tilaan oli rakennettu studio, jossa kuvasin itseni avajaisvieraiden kanssa. Kuvaamani kaverikuvat looppasivat muokkaamattomina näytöllä, johon kamera oli yhdistetty.

Toisessa päässä galleriaa oli pieni kampaamo tuoleineen, peileineen ja varusteineen. Seinällä oli kahdeksan tyhjää kehystä, joissa luki eri identiteeteille luomani tunnuslauseet. Muutaman päivän välein lisäsin kehyksiin kuvan hahmosta, joka kulloistakin identiteettiä minulle edusti. Performanssin lopussa kaikki kehykset olivat täynnä.

Näyttelyn aikana tein eri hahmoissa niistä innoittuvia pieniä performansseja, jotka taltioin joko videolla tai kameralla.<sup>4</sup>

Lisäksi pidin blogia, johon laitoin kuvamateriaalia sekä videoita näyttelystä<sup>5</sup>.

Näyttely päättyi loppuperformanssiin, jossa minua avusti näyttelijä ja esitystaiteilija Emilia Kokko.

#### **Mitä teokseni ei ollut**

*Kaikki mahdolliset minut* -teos ei ollut ääripään performanssi. En suggeroinut itseäni uskomaan, että olen joku muu kuin itse koen arjessa olevani. En esittänyt/näytellyt ketään muuta, vaikka

---

<sup>3</sup> Jussi Saivon säveltämät äänimaailmat.

<sup>4</sup> Katso kappale Muut performanssit näyttelyn aikana.

<sup>5</sup> Katso kappale 15, Nettisivuja.

monet katsojat sitä ensin luulivatkin. Tämä ennako-oletus saattaa johtua näyttelijätaustastani. Osa katsojista tunnistikin minut näyttelijänä. Muutaman kerran tästä ennako-oletuksen purkamisesta syntyi kiinnostava keskustelu ja yhteys katsojaan.

Olin antanut itselleni mahdollisuuden kokea henkinen muutos (ts.mennä *tilaan* tai *rooliin*<sup>6</sup>) mutta galleriassa se ei tuntunutkaan mielekkäältä. Pidin itseni koko ajan Henna Tanskasena, joka tekee teosta galleriassa. En ole haltioituvaa tyyppiä, enkä niinkään pelkää mielenterveyteni puolesta. Esittämistä ja *tilaan menemistä* kiinnostavampana pidin hienovireisempiä muutoksia, kuten esimerkiksi sitä, kuinka ulkoinen olemus muuttaa käytöstäni, vaikken siihen muutokseen hahmoon menemisellä tai itesuggestiolla pyrkinytkään. Annoin itseni olla avoimena tilanteelle ja oloille, seurasin intuitiota ja impulsseja, jotka saivat minut tarttumaan johonkin toimeen. Tämä synnyttikin kiinnostavia erilaisia pienempiä tekoja ja performansseja, mutta siitä lisää kappaleessa 5. (Muut performanssit näyttelyn aikana).

### **Epäilyt ja heikot ajatukset**

Näyttelyn vieraat eivät välttämättä ymmärtäneet, kuinka paljaana tekijä tämän kaltaisessa prosessissa on. Joskus tunsin suoranaista noloutta, vaikka mitään selkeää syytä siihen ei ollut. Paradoksaalisesti tunsin noloutta sekä siksi, että olin niin avoin elämästäni, että siksi, etten ollut.

Jossain vaiheessa prosessia pelkäsin, että teokseni ei ole tarpeeksi. Että vaikka annoin kaiken ulkoisesta olemuksestani muutokselle, pidin kuitenkin huolta siitä, etteivät muutokset olleet ikuisia. En ottanut tatuointia tai muuta. Olisiko pitänyt? Jäikö teos puolitiehen nyt? Uskon kuitenkin, että tekijä on teoksensa näköinen, eikä ääripää itsensä silpomisineen tms. peruuttamattomine toimineen ole minua. Silti tämänkaltaisen teos saa kysymään, kuinka pitkälle olisi pitänyt mennä? Jäikö teos vain roolileikiksi? Enkä ollut tarpeeksi rohkea?

Keskustelin tästä pelosta esitystaiteilija Eero Yli-Vakkurin kanssa, joka oli käymässä näyttelyssäni. Hän suositteli kysymistä Pekka Ruuskalta (esitystaiteilija ja yksi Arteles-residenssin silloisista toiminnanjohtajista) tästä, sillä hän kuulemma on pohtinut tätä rankkuuden ja helppouden kysymystä esitystaiteessa. Kysyinkin, ja Pekka vastasi. Nyt minun on tuotettava pettymys. Pekan vastaus katosi sähköpostistani Kuvataideakatemiaan siirtyessä osaksi Taideyliopistoa. Hänen vastauksensa pähkinänkuoressa: Vähempi riittää.

Myös oma maisteriseminaari tila-aikataiteiden opiskelijoiden kanssa näyttelyn kolmantena päivänä oli vaikea, ajoitus kohdallani täysin väärä. Näyttelytila oli aivan prosessin alussa, eikä seinillä ollut vielä niin paljon kuvia. Kaikkein suurin puute oli se, ettei minulla mitenkään voinut olla vielä tietoa siitä, mitä tuleva kaksiviikkoinen toisi tullessaan. Tästä ankeasta ajoituksesta ja jossittelevasta seminaarista jäi häpeä, turhaan mutta silti. Onneksi Riikka Stewenin vetämä maisteriseminaari pidettiin vasta projektin loppupuolella, jolloin keskustelu oli paljon syvempää.

-----

#### *Tavoitteet:*

*Halusin muuttua, altistua ulkoiselle muutokselle*

*Annoin mahdollisuuden sisäiselle muutokselle*

*Halusin keskustella ihmisten kanssa*

*Halusin taltioida muutoksen ja nähdä sen, mikä oli pysyvää*

*Halusin nähdä itseni erilaisena, katsoa itseä sivusta, häivyttää totuttua nykyistä*

*Halusin omaa aikaa, aikaa tylsistyä jotta syntyisi uusia ideoita*

---

<sup>6</sup> Tällä *tilaan menemisellä* tarkoitan rooliin oppoamista niin, että käsitys itsestä hämärtyy. Esiintyjä, joka kokee menevänsä tilaan, voi tuntea muuttuneensa kokonaan toiseksi. Tämä transsiin/rooliin/tilaan meneminen on ollut tavoiteltavaa esim. Turkan teatteriestetiikassa. Esiintyjä hakeutuu tähän *tilaan* joskus jopa mielenterveytensä kustannuksella.

### *Toteutuminen*

*Muutuin ulkoisesti (ensimmäinen muutos ahdisti, projektin edetessä vapautti)*

*Muutuin sisäisesti, mutta näyttelyn aloittama prosessi kesti pidempään kuin ajattelin. Näyttelystä muodostui itselleni jonkinlainen elämäni välitilinpäätös, ja se antoi minulle rohkeutta astua seuraavaan vaiheeseen.*

*Keskustelin ihmisten kanssa, kohtasin katsojia*

*Taltioin muutokset*

*Näin itseni erilaisena, mutta lopputuloksena oli pieni väsyminen ja puhdistuminen. Kyllästyin omaan kuvaani, omakuvaani ja siihen, että olen sen katoamisesta huolissani.*

*En saanut omaa aikaa, galleriassa olin koko ajan kiireinen valokuvaamisen, blogin kirjoittamisen, muodonmuutosten tai yleisön kanssa keskustelun kanssa, ettei aikaa jäänyt tylsistymiselle yhtään*

### *Muutos*

*Mitä on muutos?*

*-ulkoinen muutos*

*-sisäinen muutos*

*-jonkin katoaminen, jonka on luullut olevan ikuista*

*-jonkin uuden itseen liittäminen*

*-raju muutos (irti leikkaaminen, liimaaminen)*

*-hidas muutos (kasvaminen, liukeneminen, haaleneminen, vaivihkainen tarttuminen)*

*Mitä muuta maalaustaide on kuin lähteen pinnan hyväilyä taiteen keinoin?  
– Leon Battista Alberti<sup>7</sup>*

*Inevitably we construct ourselves. Let me explain. I enter this house and immediately I become what I have to become, what I can become: I construct myself. That is, I present myself to you in a form suitable to the relationship I wish to achieve with you. And, of course, you do the same with me.*

*– Luigi Pirandello*

---

<sup>7</sup> Alberti 1972, 63.

#### 4. KAVERIKUVAT

KAVERIKUVA -projekti syntyi kehittäessäni muodonmuutosprosessia. Halusin taltioida sen, kuinka erilaiset identiteettihahmot ovat suhteessa muihin ihmisiin, he minuun. Halusin myös liioitella sitä tosiseikkaa, että näyttely käsitteli minua. Halusin syleillä omakuvaani ja tehdä sen selväksi, että tiedostan egosentrismin. Sen lisäksi naamioista syntyi heti ensimmäisten testikuvien jälkeen tunne, että tässä kerrotaan jotain enemmän kuin alun perin ajattelin.

Yhteys muihin ihmisiin, tuntemattomiinkin

Ei ole helppoa lähestyä ihmistä galleriassa, ei katsojana eikä taiteilijana. Kuitenkin olin itse läsnä koko ajan pienessä näyttelytilassa ja katsoja näki minut väistämättä. Näyttely käsitteli minua, kehoani, henkilökohtaisia pelkojani ja toiveitani. Olisi ollut naurettavaa väistellä, lymytä nurkissa. Kaverikuva oli hyvä keskustelunavaus ja kahta katsojaa lukuun ottamatta kaikki halusivat kuvaan. Ehkä naamio antoi tarvittavan vapauden ja madalsi kynnystä osallistua? Kukaan ei ollut huolissaan siitä, mihin kuvat käytän, vaikka kysyinkin kaikilta samalla lupaa käyttää niitä osana teostani. Valmis kuva nauratti kaikkia, jotkut halusivat ottaa lisää kuvia. Naamio heidän kasvoillaan tarjosi anonymiteetin, mutta tuotti kuitenkin hauskan näköisiä kuvia vähällä vaivalla. Asetin itseni katseen kohteeksi, vaikka lainasinkin heidän kehojaan ja kehon kieltään.

Valokuvausstudio antoi ihmisille heti selkeän toimintaohjeen, eli he tiesivät mitä heiltä odotettiin. Kuvaan asettuminen oli aina jännittävää, jopa tuttujen kanssa. Olin ottanut asenteen, että leikin meidän olevan kuvaushetkellä tuttuja toisillemme. Yritin kuitenkin vaistota kulloisenkin kuvattavan oloja, enkä käynyt kiinni kaikkiin. Joidenkin kanssa otimme nopeasti halausta muistuttavan asennon, toisten kanssa poseerasimme enemmän erillään. Muutamat lähtivät kanssani hulluttelemaankin ja otimme hauskoja hyppykuvia. Kaikin puolin kuvaustilanteet olivat vapauttavia ja aiheuttivat usein naurua. Jään rikkomisen jälkeen moni katsoja kyseli vielä jotain muuta, ja muutamien kanssa ajauduimme pitkiinkin keskusteluihin elämästä, mahdollisista minuista ja itsensä asettamisesta näyttelyille.

Tämä kaverikuva-hanke toimikin keskustelunavaajana ja rentouttavana toimintana. Katsellessani valokuvia minusta tuntuu, että näin itse siinä myös prosessipäiväkirjan piirteitä.

Eri identiteettihahmojen erilaisuus kuvissa oli selkeä. Varsinkin mieshahmossa ottamani kuvat herättivät huomaamaan eron. Tunsin olevani isompi, leveämpi ja rohkeampi tilan ottamisessa. Kehoni tuntui vievän enemmän tilaa, mutta toisin kuin yleensä omassa elämässäni naisena, en ollut tästä tilaavievyydestä yhtään huolissani tai koittanut pienentää itseäni. Muita myös varmasti huvitti sukupuoliroolileikkini ja kaverikuvat miehenä ovatkin kaikki hyväntuulisen näköisiä.

Prosessin lopulla hiukseni olivat kokonaan leikattu pois. Tämä kalju sai ihmiset vähän varpailleen, ja kuvista huomaa pyrkineeni keventämään kaverikuvia hulluttelemalla niissä. Tässä vaiheessa saattaa olla myös kyse omasta väsymisestäni ja tarpeestani keventää raskastakin projektia. Varsinkin loppupuolella kaverikuvien sarjaa monet ovatkin juuri näitä hyppykuvia.



## 5. MUUT PERFORMANSSIT NÄYTTELYN AIKANA

Yksi tärkeimmistä tavoitteistani näyttelyn aikana oli antaa mahdollisuudelle ja intuitiolle tilaa. Olin toivonut jopa tylsistymistä, joka ei kuitenkaan toteutunut. Tylsistyminen on aina edellytys uusille ajatuksille, vaikka voi niitä syntyä myös hektisen ja turboahdetun elämän ja ajattelun sivutuotteena.

Yhdessä asiassa kuitenkin onnistuin. Eri identiteettihahmot synnyttivät erilaisia performansseja, joita en ollut etukäteen suunnitellut. Seuraavassa kuvaan näitä hahmojen innoittamia pieniä tekoja.

Ensimmäinen muutokseni jälkeinen hahmo, äitihahmo, oli selkeästi kehollinen. Tein hahmolla kolme erilaista videoperformanssia, joiden kaikkien yhteinen tekijä oli vatsan, raskausvatsan alue. Ensimmäisessä videossa kamera on rajattu kuvaamaan vatsaa ja käsiä. Kädet laittavat punaisen paidan sisään palapelin paloja ja yrittää muokata muhkurasta raskausvatsaa. Video ällötti minua jo tehdessäni sitä. Se muistutti amatööripornoa; kuvan rajaus lantion ja vatsan alueelle, oman kehon (vaikkakin palapelipaloista tehdyn vatsan) rauhallinen asettelu ja hyväilyn kaltainen liike kameran edessä toivat mielikuviin itse kuvatun masturbointivideon, vaikka itse videossa tai teossa ei ollut eroottista lähtökohtaa.

Toinen video oli kuvattu laajakuvana ja hidastettuna. Seison profiilissa suhteessa kameraan, hiukset peittävät kasvoni. Palapelinpaloista täytetty raskausvatsa hölsky holtittomasti, hypin niin kauan kunnes paita irtoaa housunkauluksesta ja palat lentelevät ympäri tilaa.

Kolmas video on edellisen versio, joskin eri otto. Sekin on hidastettu, mutta tässä versiossa video esitetään väärin päin ja palapelinpalat ”hyökkäävät” kohti hyllyvää vatsaani kunnes siitä muodostuu raskausvatsa jota pitelen käsilläni.

Kolmas hahmo, akateeminen, pragmaattinen, opiskellut nainen innoitti kaksi erilaista videota. Toinen on hetki, jolloin luokkaretkellä olleet kuvataidekoulun opiskelijat halusivat haastatella minua projektista. Kuvasin tämän videolle.<sup>8</sup>

Toinen oli tilassa tapahtunut n. tunnin kestänyt performanssi, jonka taltioi videolle Alex Wolf. Performanssissa istuin kampauspöydän edessä ja kasvoilleni projisoidaan äänetöntä videota edellä mainitsemastani haastattelusta. Kampaan hiuksiani ja tähtäilen omia kasvojani projisoinnin kanssa yhteen.

Punkahtava, japanilaista anime-tyyliä imitoinut hahmo sai aikaan itselleni ehkä epätyypillisen performanssin, tai ainakin galleriassa projektin tekohetkellä tunsin tekeväni jotain omasta idiomistani poikkeavaa. Hahmossa oli burleskitanssijoille tyypillisiä piirteitä, ja teinkin hahmolle läpinäkyvästä muovista suuren mekon, jonka naulasin seinään kuin pieneksi majaksi. Performanssissa nousin majasta ja pukeuduin mekkoon. Sen jälkeen söin kuppikakun liioitellun eroottisesti ja lauloin *I wanna be loved by you* -laulua sensuellia hönkäilyä imitoiden, vaikkakin pyrkien välttämään ironiaa. Esitys oli avoimen eroottinen ja koin koko hahmon vapauttavana ja itsestäni poikkeavana.

Mieshahmon toteuttaminen oli täynnä odotuksia, joista yksi oli jo ennen näyttelyä syntynyt idea parran ajamisesta. Kampaaja-maskeeraaja Emma Korosuo loihti minulle lyhyestä irtokarvasta parran, jonka ajoin partavaahtoa ja höylää käyttäen. Tämä toiminto kuvattiin videolle. Mieshahmo herätti näyttelyvieraisissa huvittuneisuutta, mutta illalla näyttelystä kotiin lähtiessäni kohtasin epäluuloa ja pitkiä katseita. Vaikka olin pessyt parransängän pois, sekä kasvojeni muotoa miehittävät piirteet, olivat varsinkin miehet minua kohtaan varautuneita. Menin tässä semi-mieslookissa keikalle (näyttelijänä), ja näyttämömiehet suhtautuivat minuun omituisesti. Seuraavana päivänä galleriassa minä ajoin hiukseni kaljuksi, ja menin illalla samaan paikkaan keikalle. Seuraavana iltana suhtautuminen minuun oli mutkattomampaa. Ehkä miehinen kampaus naisella on vaikeampi sulattaa kuin selkeä kalju?

---

<sup>8</sup> Katso liite Haastattelu litteroituna.

Seuraava hahmo edusti sairasta, kuolevaa versiota minusta. Kalju pää ja huomaamattomalla meikillä luotu riutunut olemus teki hahmosta ahdistavan. Kuvasin hahmolla omakuvia, joissa olin piirtänyt kasvoihini syövän sädehoidossa käytettyjä kohdistusmerkkejä.

Viimeisen hahmoni (joka edusti puhtautta ja vapautumista ja hyväksymistä) oma performanssi oli loppuperformanssi, jossa näyttelijä ja esitystaiteilija Emilia Kokko avusti minua. Hän oli pukeutunut kasvojani esittävään naamioon. Performanssissa istuimme lattialla vesimaljan äärellä ja Emilia pesi minut käsistä päälakeen saakka. Performanssin lopussa purskahdin kerran itkunsekaiseen ääneen joka loppui nopeasti, sillä tunsin suurta häpeää. Sitten istuimme hetken hiljaa kunnes sanoin ”Kiitos, performanssi on päättynyt ja näyttely suljetaan pian.”

Loppuperformanssin jälkeen tunnelmani olivat ristiriitaiset. Toisaalta minut täytti hurjistunut vapautumisen tunne, toisaalta epämääräinen sanattomuus ja sekavuus. Muutama ystävä jäi auttamaan näyttelyn purkamisessa, sen jälkeen menin kotiin nukkumaan (viikkokausiksi, tuntui).

## 6. POHDINTAA LOPUKSI

*Kaikki mahdolliset minut* -näyttely oli sekä runsaudensarvi, että tiivistyminen ja tislautuminen. Se kasvoi yksinkertaisesta ideasta haarautuvaksi teoskokonaisuudeksi, ennemminkin tietyn otsikon alla työskentelyn ajanjaksoksi ja residenssiksi kuin tiiviiksi teokseksi. Toisaalta se niputti mielessäni asioita ja siivosi kaikkialla vellovaa mahdollisuuksien avaruutta, teki sinne tyhjyyttä ja tilaa uudelle.

Näyttelyyn liittyi häpeää ja riittämättömyyden tunnetta, tunteita, jotka minun oli käsiteltävä sekä näyttelyn, että sitä seuraavien kuukausien aikana. Viimeisin itsetutkiskelun ja näiden tunteiden käsittelyn hetki on nyt, käydessäni läpi näyttelyn aikana tuottamiani kuvia ja videoita ja kootessani niitä dokumentaatioon.

Visuaalinen jälki näyttelystä on monipuolista ja innostavaa. Sadat valokuvat näyttäytyvät minulle dokumentaation lisäksi myös mahdollisena materiaalina tulevaisuudessa.

Teoksessani voi nähdä yhteyttä mm. Cindy Shermanin valokuviin. Näin Shermanin retrospektiivinäyttelyn New Yorkin MoMassa vuonna 2012. Hänen omakuvansa ovat pitkälle lavastettuja ja puvustettuja, eikä hän pyrikään kuvissa aitouteen tai väitit olevansa kuviensa hahmo itse. Hän astuu rooliin, jonka usein puvustaa, meikkaa, kuvaa ja lavastaa itse. Shermanin kuvat muodostavat kokonaisuuden, joka on enemmän kuin yksittäinen, joskus jopa omituisen, huonon tai koomisen maskeeratun tuntuinen kuva. Hän tekee hahmoistaan karikatyyrin. Itse pyrin mahdollisimman lähelle oikeaa ihmistä, mahdollista minua. Hahmojeni ulkoinen olemus oli rakennettu, mutta tunnistettava ja mahdollinen. Minusta tuntuikin, että näin näyttelyn aikana hahmojeni muistuttavia ihmisiä kaupungilla.

Galleriatila saattaa helposti muuttua rakenteellisessa ja rakennetussa selkeydessään *kliiniseksi* tai jollakin tapaa *koskemattomaksi*. Teokset seinillä tai teosobjektit jalustoilla ovat katseen kohteita, eikä perinteiseen galleriakäynnin skeemaan kuulu teoksiin osallistuminen tai koskeminen. Katsoja on kutsuttava ulos roolistaan pelkkänä katsojana, kokijaksi tai osallistujaksi. Oma läsnäoloni oli avain tähän osallistavuuteen. Performanssin aikana pohdinkin paljon taiteilijan läsnäoloa teoksessa. Minun oli määriteltävä raja, johon tulisin katsojaa vastaan, toisaalta pitäen yllä omaa prosessiani taiteilijana ja turvatessani oman työrauhani. Pallottelu arkisen ja pyhän välillä tuntui kiinnostavalta. Muutaman kerran katsoja astui sisään kun tein yksin performanssia galleriassa. Näinä hetkinä tunsin katsojan hiljentävän askeleitaan ja ottaen minuun ja tilaan erilaisen asenteen, kuin jos olisin tehnyt jotain arkisempaa (esimerkiksi meikannut tai säättänyt jotain teknisten laitteiden kanssa). Taiteilijan läsnäolo sekä katsojakontaktin luominen ovat molemmat kiinnostavia alueita, ja olenkin tutkinut niitä usein jossakin muodossa teoksissani. Marina Abramovicin *The Artist is Present (2010)* on yksinkertaisuudessaan vaikuttava. Hänen olemisensa intensiteetti, läsnäolon tutkiminen ja sen toteuttaminen ovat varmasti asioita, joita pyrin varastamaan jokaiseen teokseeni jossain määrin.

Termistöä, joita vasten *Kaikki mahdolliset minut* -teostani heijastelin ennen performanssin alkua:

Narsismi, egosentrisyys

Omakuva itsen säilöimisen, kapseloimisen välineenä. Nämä termit aiheuttavat vastenmielisyyttä, jotain, jota en haluaisi itseäni tai teokseeni liittää. Yhteys tai rajanveto narsistisen itsen korostamisen ja itsen käyttämisen taideteoksen materiaalina on niin häilyvä, että minun on/oli kysyttävä itseltäni usein kumpi kuvaa tätä prosessia enemmän. Sulkeeko toinen toisen pois, voinko valita vain sen ”kivan”, ja kieltää ilmiselvän narsismin teoksessani?

Prosessi

Sarja toisiaan seuraavia vaiheita, oletuksena jonkinlainen edistyminen.

Metamorfoosi

Osittainen tai kokonainen muutos.

### Masquerade

Masquerade-käsitteen lanseerasi alunperin psykoanalytikko Joan Riviere 1920-luvulla tutkiessaan naispotilaittensa käyttäytymishäiriöitä. Riviere käytti masqueradea (naamioitumista) kuvaamaan miesvaltaisella alalla työskentelevien naisten ylifeminiinistä käyttäytymistä ja flirttailua, joka seurasi jokaista julkista puhetilannetta tai muuta ammatillista pätevytymistä.<sup>9</sup> Termin minulle vinkkasi Riikka Stewen studiovisiitillä ennen avajaisia.

### Leikki

Esitän erilaisia todellisuuksia ja pyydän katsojia siihen mukaan.

---

<sup>9</sup> Riviere (1929) 1989, 44-60.

## OSA II

### 7. OMAKUVA 2015

– *performanssi galleriatilassa, kalligrafian harjoitteluun tarkoitettu uudelleenkäytettävä paperi alumiinille (n. 80 x 80 cm), vesikannu, pensseli.*

Minulla oli monta mahdollista toteutettavaa ideaa lopputyönäyttelyyn, mutta lopulta *Omakuva 2015* resonoi eniten edellisen näyttelyni teemojen kanssa. Tuntui myös kiinnostavalta ikään kuin sulkea ympyrä itsen käyttämisestä teosten aiheena. Tavoitteeni teokselle oli saada aikaan yksinkertainen, helposti käsiteltävä ja selittelyä kaipaamaton työ. Yksi tavoitteeni oli myös tehdä teos, jossa minun ei itse tarvitse olla joka hetki läsnä. Tähän oli ihan käytännöllisetkin syyt: Kuvan Kevät kestää melkein kuukauden, joten jatkuva läsnäoloni olisi mahdotonta.

Olen aina rakastanut sitä, kun joku piirtää viivaa, tai maalaa, tai täyttää/tyhjentää kuva-alaa vaivattoman tuntuisesti. Sellaisen toiminnan katsominen saa minut lähes hypnoosiin. Olen hakenut tätä hypnoottista efektiä eri teoksissani kaatamalla mm. riisiä litratolkulla mustalle lattialle ja piirtämällä lattiaharjalla viivoja.

Törmäsin materiaaliin, jolle maalataan vedellä, mutta joka kuivuttuaan muuttuu taas täysin harmaaksi. Päätin kyseessä olevan jonkinlaisen kaksikerroksisen paperin, jonka pinta muuttuu kastuttuaan läpinäkyväksi paljastaen alla olevan tumman paperin. Yritin pitkään etsiä lisätietoja tästä materiaalista ja valmistaa sellaista itse erilaisia paperilaatuja yhdistelemällä, mutta tulos ei tyydyttänyt. Halusin, että vesi jättää paperiin selkeän jäljen jonka aika ja kuivuminen taas häivyttää. Löysin netistä taiwanilaista paperia, jolle harjoitellaan kalligrafian viivoja pensselillä. Paperia ei saanut suurempaa kokoa, joten tilasin suunnilleen A4-kokoisia papereita niin paljon, että tarvitsemani kuva-ala saadaan niistä koostettua. Paperit liimattiin alumiinille vedenkestävällä sprayliimalla ja näin minulla oli tarvitsemani n. 80 x 80 kokoinen kanvaasi. Paperien rajat jättivät pintaan näkyviin eräänlaisen ruudukon, mutta alun pettymyksen jälkeen aloin pitämään siitä. Ruudukko asetti kuvalle ikään kuin raamit ja vei ajatusta omakuvasta enemmän omakuvan idean suuntaan. Tämä omakuvan idea tuntui olevan enemmän se, mitä tavoittelin, eikä mitenkään *näköinen* omakuva, mutta tämän ajatuksen kirkastuminen tapahtui vasta avajaisissa ohjaavan opettajani Aurora Reinhardin erään teostani koskevan huomion jälkeen.

#### Installointi

Kuraattori Attilia Fattori Franchini sijoitti teokset tilaan. Minulle varattu paikka entisessä Galleria Fafassa (nykyinen Project Poom) tuntui ensin ahtaalta, ja ehdotinkin, että sitä vaihdetaan. Lopulta tila näyttikin riittävältä, ja itse asiassa tila toimi suhteellisen hyvin. Jakob Johanssenin nelikulmaisista laatoista koostunut teos saman tilan eri nurkassa keskusteli hausalla tavalla teokseni muodon kanssa.

Teokseni oheen olin liittänyt seuraavan tekstin kuvineen:

## 8. Toteutuminen, epätoivoisuus, iloisetkin yllätykset...

### Maalaamisesta

Ennakoavajaisissa teoksen maalaaminen oli innostavaa ja hauskaa, vaikka tuntuikin että jouduin tilanteeseen kylmiltään. Olin harjoitellut veden käyttäytymistä maalaus pohjalla, mutta en ollut päättänyt minkälaisen kuvan siihen itse maalaustilanteessa teen. Nyt olin kuitenkin tilanteessa, jossa kuvaa oli jo maalattava. Seurasin intuitiota, lähdin maalaamaan ikään kuin siluettia henkilöstä, joka katsoo suoraan katsojaan. Aluksi maalasin pienin vedoin, aika arasti. Käytin vettä niin säästeliäästi, että kuva kuivui silmissä. Ihmiset tulivat keskustelemaan, jopa kesken maalauksen. Teoksessani on selkeitä viitteitä *action paintingin*<sup>10</sup> perinteeseen, vaikka itse maalaamisen hetki olikin jopa arkipäiväinen. En pyrkinytkään maalatessani esitykselliseen tilanteeseen, ennemmin halusin päästä *pääasiaan* eli kuivumiseen. Se, että ihmiset aloittivat keskustelun kanssani kesken maalaamiseni kertoo siitä, että he eivät kokeneet maalaamistani itseensä käpertyneenä performanssina vaan jopa kutsuna keskusteluun.

Maalaamiseen tuli melko nopeasti rutiinia. Kuvan muoto selkiytyi, vaikka jokainen versio on hieman erilainen. Aloin rohkaistua veden käyttämisessä, jopa siinä määrin että sitä tippui tippoina lattialle kuvan alareunasta.

### Kuivumisesta

Se, miten vesi kuvan pinnalla asettui vaikutti siihen miten teos kuivui. Tämä kuivumisen prosessi oli minusta kaikkein kiinnostavin. Se saikin minut nopeuttamaan sitä hetkeä, jolloin maalasin kuvaa, ja siirtymään suoremmin seuraamaan sen elämistä.

Usein aloin näkemään kasvojen kohdalla ilmeitä ja hahmoja. Paperien rajat kuivuivat viimeisenä, ja millinpaksuiset urat kuljettivat vettä yllättävästi. Toisinaan teoksesta jäi viimeisenä näkyviin ristin muoto. Tämä uskonnollinen symboli ei ollut tarkoitukseni, enkä tunne vetoa sitä kohtaan, en ole uskonnollinen ihminen. Teos kuitenkin toisinaan esitti tämän hengellisen väitteen yksilön katoavaisuudesta. Aina niin ei käynyt. Tällä on varmasti tekemistä sen kanssa, kuinka kuvan maalasin. Seuraavassa toistuneet tapani maalata kuva:

- aloitan ”päälaesta” ja etenen järjestyksessä alaspäin kohti ”hartioita”, täytän vedellä kaikki pensselinveitojen väliset kuivat tilat.
- maalaan silmukoilla ”selkärangan” päälaesta rintakehään, jatkan silmukoiden oletetun pään muodon, sekä hartiat.
- maalaan vasemman ”posken” muodon ja hartialinjan, täytän muotoa vasemmalta oikealle, kunnes hahmo on valmis.
- piirrän voimakkailla vedoilla täytetyn soikion, josta vedän ”kaulan” linjat ja ”hartioiden” muodon.

### Avajaiset ja ajatuksia teoksen äärellä

Avajaisissa ohjaava opettajani Aurora Reinhard kritisoi maalaamistani, sanoen sen näyttävän angstisen teinin maalaamiselta. Reinhard saapui galleriaan hetkenä, jolloin avajaisvieraiden paljous ja katseet ahdistivat. Olin maalannut kuvaa hiukset vapaina, ja ehkä piilouduin jotenkin niiden taakse välttääkseni katseet. Reinhard myös huomioi, ettei teokseni maalaus ollut havaintoon perustuva. Tämä huomio herätti sarjan ajatuksia, ja kirkasti teosta itselleni.

Se, että minä, tila-aikataiteiden opiskelija ilman korkeakoulutaustaa maalauksessa maalaan omakuvaa lopputyönäyttelyssä on jo rohkea teko sinänsä. Ymmärsin myös, että maalaukseni ei olekaan havaintoon, silmän ja käden yhteistyöhön perustuva teos, vaan tunteen siirtämistä näkyväksi. Sisäinen havainto? Maalatessani teosta teen ikään kuin omakuvan ideaa. Tämän kaiken lisäksi oivalsin, että minulle teoksessa olennaista onkin tämän teoksen *epätoivoisuus ja*

---

<sup>10</sup> Action painting eli toimintamaalaus on eräs abstraktin ekspressionismin alasuuntaus. Maalaamisen hetki on voimakkaan fyysinen ja teoksen kannalta merkittävä (jopa osa teosta).

*mahdottomuus*. Maalaukseni ei tulisi pysymään näkyvillä koko näyttelyn kesto. Tavoitteeni ylläpitää omakuvaa on tuhoon tuomittu, ja se onkin teoksen ydin.

Päädyin luopumaan videoinnista ja videon projisoinnista tekemääni taulupohjaan tai näyttämisestä erillisellä screenillä siksi, että näin teokseni ydin pääsee paremmin esille. Se on arka ja haavoittuva, epäreilu ja katoava. Se pettää niin minut kun näyttelyn katsojat, joista jotkut eivät edes tajua mitä teoksessa pitäisi olla. Tämä kaikki kutkutti minua.

Muutaman katsojat huomioivat teokseni muistuttavan Helene Schjerfbeckin omakuvia. Haihtuvan teoksen kasvojen muoto muistutti usein hänen myöhempien omakuviansa riujoja, yksinkertaistettuja muotoja. Toisinaan haihtuvassa hahmossa saattoi nähdä viitteellisiä kasvojen piirteitä, ilmeitä ja katseita. Tämänsuuntaisen kommentin kuulin muutaman kerran.

Eräs katsoja näki teoksessa myös yhteyden Alberto Giacomettin utuisiin, kerroksellisiin hahmoihin. Myös kuvanveistäjänä tunnetun Giacomettin maalaukset ja piirrookset kuvaavat ihmisen usein hauraana ja katoavaisena, kuin läsnäolon ja poissaolon rajalla häilyvänä.

### **Ylläpitäminen ja teoksen kestävyys**

Teosta ylläpitivät kanssani muut näyttelyssä esittäytyvät taiteilijat sekä muutamat katsojat. Näin viisi kertaa, kun yleisön jäsen rohkaistui maalaamaan kuvan. Tämä yleisön osallistaminen ei ollut tavoitteeni, ja se olikin se viimeisin vaihtoehto, jos kukaan muu ei ollut maalannut kuvaa näkyväksi.

On varmaa, että teokseni ei ole joka hetki ollut täydessä loistossaan galleriassa. Vaikka yritin keskustella jokaisen näyttelyä valvovan henkilön kanssa, en tavoittanut kaikkia. Eräs opiskelijakollega kertoi käsittäneensä jutun niin, että hän sai maalata kuvan siihen VASTA sitten, kun joku katsoja sitä pyytää. On siis mahdollista, että moni katsoja on nähnyt teokseni tyhjänä ja ohittanut sen. Kutsunkin tätä teosta osittain epätoivoiseksi ja epäreiluksi, niin itselleni taiteilijana (teos ei ole joka hetki parhaimmillaan tai ollenkaan olemassa) kuin katsojillekin (he eivät näe teosta joko ollenkaan tai parhaimmillaan) vaikka pyrinkin siihen, että joka hetki näkyvillä olisi ”jotakin”.

Teos kesti kuukauden maalaamisen yllättävän hyvin. Paperin reunat eivät rispaantuneet, eikä liima irronnut alumiinista. Pinnan alalaitaan jäi rantuja niihin kohtiin, joissa vettä on ollut eniten. Kuukauden lopussa kuva-alaan alkoi hahmottua usein maalaamani hahmon muoto. Teoksessa oli siis loppuaikoina utuinen hahmo, vaikkei siinä vettä silloin ollutkaan. Tämä hieman aavemainen muutos teoksessa oli minulle tekijänä tietysti iloinen yllätys.

### **Katsojien kommentit**

Jotkut katsojakommentit koskivat tätä teostani ylläpitävää yhteistyötä muiden taiteilijoiden kanssa koskettavaksi, he näkivät tässä jotain olennaista omakuvan sekä taiteen tekemisen suhteen. Minua myös kritisoitiin avajaisissa siinä, ettei tällaista katoavaa teosta voi ostaa! Teosta kutsuttiin herkäksi ja runolliseksi.

Hyvin usein minulta kysyttiin teoksen materiaalista ja päiviteltiin sitä, että käytän todellakin pelkkää vettä.

*Omakuva 2015* -teos liittyy nykytaiteen jatkumoon luonnollisesti omakuva-käsitteen kautta. Frida Kahlon teoksia tutkinkin ennen näyttelyn alkua. Suunnittelin tekevänä maalauspuhjan ensin saman kokoiseksi kuin Kahlon omakuvan (*Thinking about death*, 1943), joka on mitoiltaan 44,5 x 37 cm. Sitten ymmärsin teoksen sijainnin samalla seinällä kuin *Kaikki mahdolliset minut* - teokseen kuuluvat kehykset, ja päädyinkin tähän muotoon ja suurempaan kokoon (neliö, 80 x 80 cm). Sen lisäksi liiallinen yhteys tiettyyn, jo olemassa olevaan teokseen olisi ehkä rajoittanut liikaa ja tehnyt teoksestani kommentin siihen.

## 9. Teosteni yhteinen linja

Kuten aiemmin mainitsin, halusin tavallaan sulkea *Kaikki mahdolliset minut* -näyttelyssä aloittamani omakuvien ympyrän. Tämä itsen käyttäminen materiaalina, tai oman persoonani avaaminen erilaisin tavoin ei ole minulle ominainen tapa. Ennen Kuvataideakatemia-opintoja, niiden aikana tai sen jälkeenkin en ole tehnyt teosta jossa olisin itse, Hennana, näin teoksen keskiössä. Siksi ehkä teoksiin liittyy tietynlaisen häpeän ja nolouden tunteen ylittäminen. Yksityinen on oikein artikuloituna universaalia, sanon itseäni lohduttaen.

Teosten sijainti on sattuman oikusta sama, galleria Lönnrotinkadulla (entinen Fafa, nykyinen Project Room). Jopa seinä, jolle teokseni sijoitin, oli kummassakin näyttelyssä sama, vaikka kuraattori Attilia Fattori Franchini sijoitti *Kuvan Kevät* -teokseni näyttelytilaan tietämättä edellisestä näyttelystäni.

Sattumaa ei kuitenkaan ole teoksissa toistuva neliön muoto. Kun tajusin, että tila ja jopa seinä on sama, päätin yhdistää teokset visuaalisesti valitsemalla ensimmäisen näyttelyn kehysten saneleman muodon, neliön.

Kumpikin teos pyrki visuaalisessa ilmeessään yksinkertaisuuteen ja selkeyteen.



## 10. OMAKUVA

*Tämä muistiinpanoistani tehty kooste on kerätty James Hallin teoksesta The Self Portrait.*

*It is widely assumed – and hoped – that self portraits give privileged access to the sitter’s soul, and thereby overcome the alienation and anonymity experienced by so many in modern urbanized societies. <sup>11</sup>*

Omakuva nuorena, jotta minuus tarkentuu?

Omakuva nuorena, egosentrinen ja itserakas, jopa narsistinen?

Omakuva nuorena, halu taltioida itsensä, idealistinen minä?

Omakuva vanhana, jotta jotain jää jos minua ei enää pian ole?

Omakuva vanhana, kun sairaus ja vanhuus piirtää katseeseen viisauden?

Omakuva vanhana = katse peiliin. Katse, joka tuomitsee itsensä? Tuomitsee katsojan?

Retorisia kysymyksiä:

Maalaako jokainen abstraktin kuvan maalari itsensä?

Yritäkö säilöä itseni, voittaa kuolevaisuuden?

Mitä omakuvan koko kertoo, jos rintakuva? Huomio katseeseen, se on tärkein, sielun peili?

Omakuvan koko myöhemmin (1900-luvulta lähtien) laajentunut, kun käsitys kehosta otettu mukaan.<sup>12</sup>

*The entire symbolism of the body is called into play, not the mere symbolism of the lips, facem and speech but the whole pantomime of dancing, forcing every member into rhythmic movement .*

Omakuva, ajatus taiteilijasta nerona?

Narkissos ei rakastanut ainoastaan itseään, hän ei tiennyt rakastuneensa itseensä, vaan luuli kuvajaista toiseksi! Rakastui toiseen itsessään? Etsi toista itsestään?

---

<sup>11</sup> Hall 2014, 7.

## 11. Performanssi

Olen aina pitänyt oman suhteeni performanssiin yksinkertaisena ja käytännönläheisenä. Olin vuonna 2007 Roi Vaaran performanssikurssilla, joka järjestettiin Tampereen Ylioppilasteatterilla. Vaara lähestyi performanssia ennen kaikkea tekona, jolla on ajallinen kesto. Muutama kurssilainen teki esityksen, jossa oli ilmiselvää ja alleviivattua yhteiskunnallinen sanoma, he ottivat statukset ja roolit ja pyrkivät tarjoamaan jonkinlaista sanomaa yleisölle. Roi Vaara kyseenalaisti ryhmän esityksen sanoen sen olevan enemmän *esitys* kuin *performanssi*.

Tämä yksinkertaistettu erottelu esityksen ja performanssin välillä oli minulle oivallus. Se antoi vapauden ja mahdollisuuden nimetä mielessäni kehittyneitä *epäteatterillisia* ja *ei-juonellisia* esityksiä performansseiksi. Performanssi on minulle kehon asettuminen tilaan, mahdollisesti ajateltuun visuaaliseen kokonaisuuteen. Se alkaa ja loppuu. Se on teko tai tekemisen aie (myös ajattelu ja ajattelemattomuus ovat tekoja). Performanssilla on katsoja/katsojia, joskin sen ainoa katsoja saattaa olla tekijä itse. Teon määrittely performanssiksi on olennaista, joko katsojan tai tekijän mielessä. Sen *taiteellinen väite* ei ole minulle tekijänä olennainen tekovaiheessa, vaikka myöhemmin sitä analysoidessani voin tällaisen sanoman teoksestani löytää. Tällöin oma sijaintini on enemmän katsojan/kokijan kuin tekijän. Tekijä voi siis olla myös teoksensa kokija.

Näyttelijänä suhtaudun esitykseen hieman toisin. Näyttelijä on roolissa (nykyteatterissa voi olla myös roolissa itsenään, mutta *väitän olevani jotain tai joku*) ja osana kokonaisuutta, jolla pyritään tiettyyn ennalta oletettuun tunnelmaan tai vaikutukseen. Usein näyttelijää ohjaa myös narratiivi ja pyrkimys emotionaaliseen ilmaisuun. Esitykseen kuuluu usein oleellisesti myös toistettavuus ja pitkäaikainen harjoittelu.

*... by its very nature performance defies precise or easy definition beyond the simple declaration that it is live art by artists. Any strict definition would immediately negate the possibility of performance itself.*

– RoseLee Goldberg<sup>13</sup>

---

<sup>13</sup> Goldberg 1979, 8-9.

## 12. KUVATAITEEN KOULUTUS vs. TEATTERITAITEEN KOULUTUS SUOMESSA

*Tämä kappale on olemassa siksi, että minulta on niin usein kysytty tämä kysymys.*

Opiskeltuani kahdessa taiteen alan korkeakoulussa Suomessa taiteen maisteritason tutkinnon, uskon kykeneväni luettelemaan muutamia eroja, ja yhteneväisyyksiä niissä.

Koulut symboloivat tavallaan edustamaansa alaa, opetuksen rakenteen, hiljaisen opetussuunnitelman<sup>14</sup>, tunnelman ja jopa arkkitehtuurinsa suhteen. Siinä, missä teatteriopetuksen ensimmäinen tavoite on ryhmäyttää, toimitaan Kuvataideakatemiassa toisin.<sup>15</sup> Opiskelijoiden koulunaloitus on teatteriopinnoissa täynnä erilaisia initiaatorititeitä, jotka loistavat poissaolollaan Kuvataideakatemiassa. Kuvalla opiskelijat jaettiin melko pian suomen- ja englanninkielisiin ryhmiin, jonka jälkeen meille annettiin työhuoneet. Koin tämän toistavan Kuvataideakatemia (jos instituutiolla voidaan sanoa olevan mitään *omaa ajatusta*) oletusta siitä, että kuvataiteilija on yksilö, siinä missä teatteritaiteilijan on oltava osa ryhmää.

Kuvataideakatemia koostuu (ensimmäisen vuoden MYLLY-jakson jälkeen) jokaisen opiskelijan itse valittavista kursseista, kun TeaKissa ja Nätyllä<sup>16</sup> kurssit kulkevat ainakin alkuvuosina hyvin tiiviinä yksikkönä kurssilta toiselle. Kuvataideakatemiassa opiskelija luo itse oman opintolinjansa, kursseille voidaan antaa eri koodeja, jolloin ne voidaan lukea eri opintokokonaisuuksien alle. Jokaisella Kuvan opiskelijalla on erilainen kurssihistoria, ja näin ollen erilainen koulu.

Kuvataideakatemiassa opiskelija nähdään mielestäni paljon aikaisemmin taiteilijana, jolla on oma linjansa, kädenjälkensä ja kiinnostuksen kohteensa. Häneen luotetaan aiemmin, ehkä jopa tuetaan taiteilija-identiteetin syntyä ja kasvua. Teatteriopinnoissa taiteilijuutta ei painoteta, ja teatteritaiteilijan/näyttelijän oma näkemys tulee mukaan pikku hiljaa vuosien opiskelujen jälkeen, jos silloinkaan. Moni näyttelijä sanookin taiteilija-identiteetin syntyneen (jos on syntyäkseen) usein vasta koulun jälkeen työelämässä.

Kuvataideakatemiassa opiskelijan on osattava itse aloittaa projekteja ja hankkia resurssit sen toteuttamiseen. Vuosien aikana opin, että usein kannattaa ensin tehdä, ottaa välineet käyttöön ja vallata tila, ja kysyä vasta sitten. Jos lähdin toisesta suunnasta liikkeelle, kysymällä luvan, jouduin usein odottamaan niin kauan että tekemisen etsikkoaika meni jo ohi. Opiskelijalta vaaditaan oma-aloitteellisuutta ja tahtoa, viitseliäisyyttä kysyä ja tutkia ja toteuttaa. Teatteriopiskelijan reitti koulussa on ehkä johdatellumpi, hänet otetaan työryhmiin, jonka resurssit ja järjestäminen hoitaa joku muu.

Teatteriopinnoissa ei saada omasta työskentelystä opintopisteitä, jotka taas Kuvataideakatemiassa muodostavat opiskelijan opintovuoden ”selkärangan”. Seminaarit ja studiovisiitit ovat kuvataideopiskelijan koulutuksen peruskauraa, ja niissä käsitellään opiskelijoiden omia töitä. Teatterikoulutus perustuu kurssien ja demojen lisäksi esityksiin, joita tehdään usein ryhmissä ja ohjaajaopiskelijan johdolla, osana ryhmää.

Teatterikorkeakoulu sekä Näty ovat molemmat arkkitehtuuriltaan yhteisiä tiloja painottavia (tanssisalit, yhteiset pukuhuoneet, saunatilat, luokat, black boxit), Kuvataideakatemia pyrkii

---

<sup>14</sup> A hidden curriculum is a side effect of an education, "[lessons] which are learned but not openly intended"[1] such as the transmission of norms, values, and beliefs conveyed in the classroom and the social environment. Lähde: wikipedia (luettu 3.6.2015)

<sup>15</sup> Tässä vaiheessa on huomautettava, että Kuvataideakatemiassa olin suoraan maisteriopinnoissa, enkä voi puhua ensimmäisen vuosikurssin MYLLY-opintojen osalta mitään.

<sup>16</sup> TeaK = Teatterikorkeakoulu, NÄTY = Tampereen yliopiston näyttelijäntuotannon laitos, Suomen ainoat korkeakoulutason näyttelijäntuotannon opetusta tarjoavat laitokset.

tarjoamaan jokaiselle oman työtilan, sekä mahdollisuuden varata muita tiloja omaan käyttöönsä (studiot, editit jne.). Myös Kuvataideakatemiassa on yhteisiä luokkia, mutta painotus on erillisissä tiloissa.

Molemmat koulut tarjoavat mahdollisuuden ”kouluun uppoamiseen”, vaikka niiden käsitys taiteilijasta sekä taiteilijan sijainnista ja roolista ryhmässä onkin erilainen.

## 13. LIITTEET

### a) Vapaamuotoinen hakemus Kuvataideakatemiaan (Tanskanen)

Taiteen tekeminen on kysymysten kirkastamista

Kaikki lähtee kysymyksestä. Taideteos on aina kysymys maailmasta ja jopa taiteellinen väitelausel raahaa perässään kysymysmerkkiä. Joka kerta, kun tähän todelliseen, asfaltinkovaan reaali maailmaan luodaan taideteos, herättää se kysymysten sarjan. Ensin tekijän omat prosessista kumpuavat; mitä teen, miksi teen, miten teen? Katsojan kysymykset ovat yhtä itsestään selviä; mitä näen, mitä minulle väitetään, miksi? Vaikka taideteos olisi puhtaasti väite maailmasta, herää väistämättä kysymys onko se väite totta.

Omalle työskentelylleni ominaista on kysymysten ja mahdollisuuksien asettaminen vielä selkeämmin lähtökohdaksi, jopa tutkimuksellisen kysymyksen muotoon. Kysymys ei kuitenkaan synny ilman havaintoa, sillä se ohjaa kysymyksen äärelle ja erottaa massasta poikkeukset. Havainto on kuin varjoaine, joka tiivistyy kysymysten ympärille ja paljastaa minulle olennaisen tässä arkisessa ärsykkeiden ja elementtien kakofoniassa.

Kysymys ja havainto ohjaavat minua kohti sekä teoksen sisältöä että rakennetta. Niiden syntyprosessi alkaa samanaikaisesti, mutta ensimmäiseksi valmistuu usein struktuuri. Teen valintoja käytettävistä välineistä, käytäntö vaikka projisoitua kuvaa tai ääntä, ehkä liikettä? Joskus syntyy teoksen konsepti, suunnitelma prosessiksi joka johtaa teokseen (kuka tekee, miten, mikä mihinkin liittyy ja vaikuttaa). Rakenteelliset ratkaisut toimivat usein kimmokkeena sisällön kirkastamiselle.

Taide voi ilmentyä myös konseptissa, siinä miten teosta tehdään.

Välineeni on performanssi ja käytän kehoa taiteen instrumenttina. Lavakehoni on kuitenkin aina suhteessa johonkin, esineeseen, ääneen, kuvaan tai tilaan. Olen usein toiminut teatterin kontekstissa, jättäen kuitenkin taakseni narraation ja pyrkimyksen jonkinlaiseen (emotionaaliseen) vaikutukseen- molemmat teatterin periaatteita. Teatteri on taiteenlajien kohtauspisteessä. Kuvataide, musiikki, näyttelijäntaide kuten myös sana-, video-, valo- ja äänitaide toteuttavat teatterissa yhteistä teosta. Itse olen aina lähestynyt teatteria omissa töissäni käsitetaiteen ja performanssin kautta.

Oma lähtökohtani esityksiin on visuaalinen, ohjatessani rakennan lavalle ensisijaisesti kuvia. Mieleeni nousevat kuvat tuntuvat olevan puhtaampia kuin sanallisesti pohtimani havainnot ja kysymykset. Kuva puhuu ilman sanoja<sup>17</sup> - lavakuvan etu valokuvaan on vielä siinä, että se on pysähtyneenäkin kiistämättä elossa. Performanssi kiinnostaa minua siksi, että se on muodoltaan vapaata ja voi keskustella teatterin lailla muiden taiteenlajien kanssa.

Kysymys elää myös rinnastuksessa. Törmään ajatusketjussa tai intuitiolla synteisiin, joka on yllättävä tai tosi. Tämä kahden asian yhdistelmä voi olla myös täysin mahdoton, ristiriitainen ja siksi kiinnostava. Huomaan tarttuvani usein antiteesiin ja lähteväni pyrkimään kohti sen mahdollista/ mahdotonta toteuttamista. Lopullinen teos saattaa unohtaa lähtökohtansa, tai ainakaan se alkulause ei ole enää teoksesta avoimesti luettavissa.

Tampereen Yliopiston tutkivan teatterityön keskukselle keväällä 2009 ohjaamani *Sinä sanoit mitä* -niminen esitys rakentui seinälle projisoiduista jättimäisistä valokuvista (kuvaaja Heli Blåfield) ja kuvaseinän edessä tapahtuvista performansseista. Esityksen muoto lähti kysymyksestä, kuinka

---

<sup>17</sup> Ohjaamissani esityksissä teksti ei ole lähtökohta, usein sitä ei edes ole, tai sitten tekstiä ja puhetta käytetään välineenä, soittimena. Puheen tarkoitus esityksissäni ei ole toimia oikein semanttisessa mielessä.

Sergei Eisensteinin luoma elokuvan montaasiteoria<sup>18</sup> toimisi teatterissa. Ohjaamani esitys sisälsi pitkän prosessin jälkeen kymmenen erilaista, itsenäistä kohtausta, jotka voitiin esittää missä tahansa järjestyksessä. Kohtaukset olivat puhtaasti performansseja: esiintyjät suhtautuivat kohtauksiin tehtävinä ja tekoina ennemmin kuin toteuttivat sovittua päämäärää tai vaikutusta. Jokaisen esityksen kohtausjärjestys arvottiin, jotta väistäisimme alitajuisen vaatimuksen pyrkiä ”onnistuneeseen dramaturgiaan”.

Olen sekä maisterintutkintoni aikana, että valmistumiseni jälkeen toteuttanut useita performanssiin pohjaavia esityksiä. Lyhyempiä, puhtaasti performansseina pidettäviä esityksiä kuin myös pidempiä, esitys- ja teatteritaiteen välimaastossa tapahtuvia. Ateneumin taidemuseossa syksyllä 2010 toteutettu performanssi *Abstraktin sanallistaminen* toteutui ensisijaisesti kuvataiteen keinoin (ks. portfolio/ esitykset). Riihimäen taidemuseon kanssa yhteistyössä toteutettu projekti *VoitOlla!* toimi myös kuvataiteen ja teatteritaiteen välissä: mm. kuvataideteokset innoittivat yläasteikäiset pieniin esityksiin ja jokaisen maalaamasta omakuvasta koostettiin yhteisteos nimellä *Minä en ole aina sama*. Molemmissa oma taiteellinen panokseni näkyi ensisijaisesti esitysten konseptisuunnittelussa.

Valokuvaaminen on ollut osa elämäni jo vuosia - ehkä kuolemanpelko, ikuinen huoleni ajan kohtuuttomasta kiittämisestä ajaa minut tallentamaan ympäristöäni. Onkin kiinnostavaa, miksi olen silti valinnut pääasialliseksi taiteenalanakseni hetkessä elävän ja saman tien katoavan esitystaiteen.

Osana Tampereen yliopiston näyttelijäntutkinnon laitokselle tekemääni maisterintyötä kysyin, kuinka onnistuisi katoavan esityksen ”vakuumpakkaaminen”. Esitystaltiointi ei säilytä esitystä, video tallentaa kyllä lavalla tapahtuvat liikkeet ja äänet, mutta jostain syystä kadottaa sen, mitä esityksessä oli olennaista. Kokeeni onkin esityksen säilöminen ”paperisen representaation” avulla. Jokainen kohtaus kuvaillaan kokemuksellisesti, assosiativisesti sekä analyttisesti tekstin ja kuvien avulla. Representaatio toistaa esityksen muotoa; jokainen laminoitu kortti säilöo yhden kohtauksen ja lukija voi arpoa niille haluamansa järjestyksen.

Aiempi teatteritaiteen maisterin koulutukseni sekä ammattitaitoni teatterintekijänä toimivat referenssipohjana, jota vasten peilaan esitystaidetta ja sen tekemisen prosesseja. En ole vain teatterintekijä, enkä varsinkaan ainoastaan näyttelijä. En ole myöskään kuvataiteilija. Haluaisin toimia kuvataiteen ja teatteritaiteen välimaastossa, esitystaiteen ammattilaisena, jolloin minulle olisi hyödyksi omata maisteritason koulutus kummastakin alasta.

Moni näyttelijäksi valmistunut toimii omalla koulutuksellaan esitystaiteen kentällä, miksen minäkin siis tekisi niin? Miksi lisää koulutusta Kuvataideakatemiassa?

Tarvitsen tietoa kuvataiteen kentän näkökulmista ja keskustelusta. Koska oma lähtökohtani esitystaiteeseen on aina visuaalinen, koen tarvetta vahvistaa pätevyyttäni kuvataiteen saralla, myös teoreettiselta kannalta. Kuvataideakatemian tila-aikataiteen koulutusohjelman tarjoamat näkökulmat liittyvät olennaisesti omaan taiteentekemisen tapaani. Muualla (Teakin esittävä taide ja teoria tms. linjat) ei ole mahdollista opiskella esitystaiteita puhtaasti kuvataiteen näkökulmasta, ja käytännön työskentelyllä. Kuvataideakatemia on erittäin kiinnostava oppilaitos, olen vuosia käynyt mm. lopputyönäyttelyissä.

En ole pienten yksityiskohtien kanssa nypräävä tekninen toteuttaja, en osaa hitsata, en valaa. Olen ennen kaikkea taiteen konseptisuunnittelija, visualisti, esiintyjä, tutkiva taiteilija. Tekniset taitoni videon, tai valokuvan kanssa ovat rajalliset, enkä muutenkaan lähde ensisijaisesti ratkomaan teoksen muotoa tekniikasta käsin. Keskustelu on itselleni tapa laajentaa ajattelua, ja olen monta kertaa kokenut, kuinka ensembletyöskentely luo kiistattomasti synergiaa. Toteuttaessani omaa

---

<sup>18</sup> Elokuvatrminologiassa montaasi tarkoittaa sarjaa otoksia, jotka muodostavat yhtenäisen tapahtumaketjun, ja joiden välinen suhde luo ns. kolmansia merkityksiä. Eisenstein hahmotteli viisi montaasin muotoa: tonaalinen, rytmisen, intellektuaalinen ja metrinen. Hahmottelimme prosessissa yhdessä Pietari Kylmälän kanssa kuudennen montaasin muodon, aleatorisen montaasin joka pohjautuu sattumaan.

taiteellista visiota olen kuitenkin ryhmänjohtaja, en rivisotilas. Osaan delegoida ja johtaa työryhmiä, sanallistaa pääsisäiset kuvani ja saada ihmiset keskustelemaan yhteistyöhön.

Tila-aikataiteiden koulutusohjelman paikka- ja tilannesidonnaisten taiteiden opintokuvaus vastaa täysin omaa kiinnostuksen kenttääni. Opiskelun muutokin kiinnostaa, eli käytännön tekeminen ja sen kumppanina ylläpidettävä taiteilijoiden välinen keskustelu. Jo saamani asiantuntemus esitystaiteesta ja kulttuurista antaa minulle edellytykset kehittyä Kuvataideakatemia maisterin tutkinnossa.

Voisin maisteriohjelman aikana tutkia seuraavista otsikoista nousevia kysymyksiä:

-Kehollisuus ja läsnäolo kuvataiteen kontekstissa.

-Struktuurit, konseptit ja systeemit esitystaiteessa, performanssi visuaalisena taiteena.

Toivon, että Kuvataideakatemia näkee minussa mahdollisen kuvataiteen ja teatteritaiteen rajankävijän ja uskaltaa valita teatteritaiteen maisterin opiskelemaan maisteriohjelmansa.

– Henna Tanskanen

## **b) Yleisön haastattelemana *Kaikki mahdolliset minut*-performanssin aikana**

Henna: Sillon ku mä valmistelin tätä hanketta, mä törmäsin sellaseen lainaukseen Luigi Pirandelloilta, näytelmäkirjailija, jo edesmennyt. Mä käännän tän nyt vapaasti:

*Väistämättä me kokoamme itsemme, kun astun sisään taloon pukeudun siihen asuun jonka tiedän olevan toivottu. Kun kohtaan sinut, puen ylleni sen naamion jonka uskon sinun haluavan nähdä ja tiedän että sinä teet samoin.*

Toi oli yks ajatus tässä joka on mulle KOKO tän jutun yks tärkeimpiä pointteja, eli se et miten paljon mä mukaudun aina ku mä kohtaan jonku ihmisen, myös ihan mun omassa elämässä.

Se oli yks niistä syistä miks olin ylipäättään tällaseen jutuun lähteny. Et mä kyseenalaistan sitä et onkse mulle aina hyvä et mä mukaudun niin paljon? Mut siihen sun ekaan kysymykseen, et minkälainen tai mikä mä olen nyt:

Ni se miten mä oon haarukoinu tätä ”minua” lähtee sellasesta asiasta ku *työ*. Et mä en oo elämässäni, mä oon nyt 29, et mä en oo koskaan tehny muuta ku taidetta. Mä olin TET-harjoittelussa viikon mun isän työpaikalla, mä mapitin papereita. Mut 16-vuotiaasta saakka mä oon joko näytelly tai tehny kuvataidetta tai kirjottanu tai jotain.

Ni tämä minä on sellanen joka ei tehny sellasia valintoja, vaan tämä minä on ekspertti jossain, ammattilainen jossain sellasessa tarkassa ja eksaktissa joka vaatii keskittymistä ja jopa fakkiintumista. Mul on sellanen olo, et siinä minussa joka lähti tähän matkaan (tähän taideprojektiin), välil on sellanen olo et mun mieli ja kaikki teot räjähtää niin moneen suuntaan. Et tulee sellanen olo et tekis mieli välillä vähän koota.

Ni tämä henkilö on ehkä toimittaja, tai lakimies.

*Kysymys (nainen): Ja ne oli sellasia minuja joita sä ainakin osittain toivoit et susta löytyis?*

H: Joo. tää kyseinen minä tai minu, ni on ollu ihan... mul on ollu sellanen vaihe jolloin mä oikeesti mietin et mä hakeutuisin viestintäalalle ja alkaisin opiskelee journalismia. Jotenki se uutistoimistojen tai lakifirman hektinen ilmapiiri, et pitää nopeesti tehdä päätöksiä ja mukautua tilanteeseen. Ja tehä asioita, joilla on isompi vaikutus ku vaan sen oman piirin sisällä. Se kierous on siinä et mä en oo varma, et olikse mun halu sellaseen... tai myöhemmin mä käänsin sen niin, et mä sainki sellasta ilmapiiriä, mut näyttelijän töistä.

Nii. Tää tyyppi on sellanen et sil on tarkka raami siin mitä se tekee, vaik pitääki olla luova. Se kuitenkin tietää oman paikkansa, oman jatkumonsa ja missä mä nyt toimin. Mä haluaisin olla tosi hyvä jossain. Tää henkilö on tosi hyvä jossain. Se henkilö, joka lähti tähän prosessiin ei oo hirveen hyvä missään. (naurua) Se on aika hyvä monessa jutussa mut ei erityisen hyvä missään.

*Kysymys (poika): Jatkuuks tää hahmo miten pitkään?*

H: Seuraava muutos tulee sunnuntaina. Ja sit tiistaina ja sit perjantaina.

*Kysymys (nainen): Onko siihen muutokseen helppo kokonaisvaltaisesti, tai joudutko sä keskittymään et "Nyt mä oon tää-nyt mä oon tää"? Vai tuleeko se helposti siin vaatteidenvaihdon yhteydessä, et miten muut suhtautuu siihen hahmoon, et muiden ihmisten kautta?*

H: Mä luulen et jollain tavalla (joku astuu galleriaan: Hei tervetuloa, tääl on kahvia ja teetä!) Mä en oo halunnu lyödä liikaa lukkoon, et mä oon tehny jonkin verran naamioteatteria ja siihen kuulu sellanen harjoitus - mä ite taas käännän tän, nää mun käännökset voi olla vähän tyhmiä - siis niinku *naamion herättäminen*. Se tehdään niin at laitetaan naamio kasvoille ja katsotaan peiliin tosi kauan. ja sit yhtäkkiä menettää tunteen siitä en mä oonki hallinnassa.

Mä en oo viel ehtiny - ku te tulitte - tervetuloa tänne mun juhliin (naurua yleisesti), mut mä ajattelin et tällä minällä mä istuisin tossa (peilin edessä).

Tää voi kuulostaa tosi kevyeltä mut sillon ku tehdään iso muutos hiuksissa tai vaatteissa ni siinä menee hetki et tunnistaa itsensä itsekseen. Et sullaki ku on toi pitkä ruskee tukka, et jos sä vaalentaisit ja leikkaisit polkkatukan ni siin menee hetki et sä tunnistat peilikuvan itsekseks. Et jos mä en yrittäiskään saada siitä peilikuvasta mua, vaan yrittäisin - et en yrittäis sitä et se oonki *minä* vaan et niinku *kuka toi on* joka tos peilis kattoo?

Mä en silleen asetu rooliin tai mee tiloihin. Ehkä. (naurua)

*Kysymys (nainen): Nii et olisitko se sillon enää sinä?*

H: Nii. Mä en oo, enkä oo ollu näyttelijänäkään sellanen haltioituva tyyppi. Et en mee sellaseen tilaan et pitää ravistella pois (joku rooli). Et siin on aina sellanen tarkkaileva tyyppi välissä. Enemmän et antautuu sille, et intuitio saakin vallan, et ai mä teenki näin, et ottaa voimaa ulkopuolelta, et jos luo jotain hahmoja ni se hahmo tekee erilaisia ratkasuja, ku perusminä, mut ens ilti oo mitenkään haltioituneena.

*Kysymys (mies): Mites sä sellasesta oot mieltä (epäselvää puhetta), jonka Äiti amma anto jollekin oppilaalleen, et ihan sama minkä roolin valittet maailmassa elääkses ni pääasia et näyttelet sen hyvin?*



H: Nii! Se on hyvä pointti. Onks tos sit sellasta, pitkäjänteisyyttä ja sellasta... Et minkä roolin valitset? Missä vaiheessa sen voi valita? Voiks sen valita?

*Kysymys (nainen): Et onks siinä valintaa?*

(epäselvää puhetta)

H: Kyllähän sen on itse huomannu, et jos vaihtaa yhteisöä tai sitä kenen kans seurustelee ni löytää itsestään uusiutuvia piirteitä. Ainaki mul on käyny silleen, ainaki mä myös vapaudun jostain, et *ai mä voin tehdä tän*, tai et mä en siedäkään tätä et mun päältä kävellään näin helposti. En tiä johtuuko siitä et oma mieli on niin ambivalentti, tai mä uskon et kaikkien on. Tai kaikki sit kokeilee erilaisia rajoja aina uusissa piireissä.

*Kysymys (mies): Mut se lähtökohta oli työ?*

H: Tässä roolissa joo.

*Mies: Nii et jos ( epäselvää puhetta) menee hammaslääkəriin ja sit se lääkäri pudottaa sen roolin ja alkaa kertomaan et on rankkaa ja kotona menee huonosti ja olispa jotain kivempia töitä tai jotain ni, jotenki se koossa pysyminen vaatii sen et joku pitää roolinsa.*

H: Varsinki lääkäritilanteissa, en mä haluis et lääkäri heittäytyy tosi -

*Mies: Tuttavalliseksi.*

H: Ja avoimeks. Enkä mä kiellä etteikö täs olis jotain stereotyyppittelyä, nää asiat ja vaatteet joita tähän on valittu ni nää on sellasen... ei niinku todellisen elämänkaaren tämänhetkinen piste, vaan vähän sellanen luotu hahmo tietysti. Mä ehkä sit enemmän peilaan tätä luotua hahmoa vasten sit et onks se mun *mielikuvien minä* nyt tällanen, et mitä mä oon ajatellu.

*Kysymys (poika): Onks tol muuten et se on just noi ajat millon sä teet noi muutokset vai liittyykö ne johonki?*

H: Toi on kysytty useesti, mä olisin halunnu et ne olis ollu vapaammat mut noi on kampaajan aikataulut. (naurua yleisesti)

*Kysymys (poika): Onks sul täs sellasta salatut elämät- tähden roolia tässä?*

H: No täs on yks sellanen joka lähti niinku sille tielle. Esimerkiks sillon ku mä pääsin opiskelee näyttelemistä Tampereen yliopiston näyttelijäntyönlaitokselle, ni mulle just sillon soitettiin et haluuksä tulla tohon KISS fm:n aamutiimiin, et sillon mä mietin et nyt mä voisni niinku valita, et joko mä haluisin mennä tonne tekee taide- taidetta, mitä mä oon tehnyt sen jälkeen, tai olisin voinu mennä sinne toiselle puolelle, eli radioon ja sit vaik oma tv-ohjelma ja sit mitä vaan. Et sekin tyyppi on tulossa mut se ei oo tänään vielä.

Me ollaan päätetty hiusteknisistä syistä etukäteen. Et onkse nyt sit toi kolmanneks vika? Mut nyt täytyy paljastaa et noi kehykset on väärässä järjestyksessä, et ei kannata niistä kattoo ennen ku mä siirrän ne.

*Kysymys (nainen): Huomaatko et suhun suhtaudutaan eri tavalla? Mun täytyy myöntää, et on itseki hyvä peillata sitä, et ku mä tulen tänne ja nään jonku tiukassa jakkupuvussa et*

*mä oon voinu olettaa muutenki et se on vähän takakiree tyyppi, vaik se ei pidä paikkaansa, ni ulkonäössä ihmiset antaa viestejä. Ne valinnat mitä me tehdään vaik ei tietosesti ajatella.*

H: Niinpä, ne on ne muutamat ekat sekunnit, jotka määrittää. Kyl must tuntuu. Sen huomaa itekin et miten suhtautuu tähän tilanteeseen, aikasemmin mul olis sellaset löysät vaatteet mis mä palloillin täällä mont päivää ni kyl siit tuli vähän sellanen... erilainen olo.

*Kysymys (nainen): Joo. Et ehkä just jos halua korostaa niit omia persoonallisuuden piirteitä, sillä pukeutumisella, et ei oo vaik sellanen takakiree tyyppi ni et ei olis sellasta etäisyyttä siihen kansakeskustelijaan, et se on varmaan sellasten omien piirteiden korostamista (se pukeutuminen).*

H: Joo täytyy myöntää et nää housut on aika epämukavat, itse asiassa. (naurua yleisesti) Hei voinks mä ottaa teidän kans sellasen kuvan, vai ootsä jo lähdössä? Te voitte olla noissa naamioissa?

(Ihmisiä vastaamassa myöntävästi.)

Kiva!

## 14. NETTISIVUJA

Blogini Kuvan Kevät- näyttelyyn valmistautumisesta:

[hennatanskanenkuvankevaassa.tumblr.com](http://hennatanskanenkuvankevaassa.tumblr.com)

Blogini *Kaikki mahdolliset minut* -näyttelyn yhteydessä:

<https://kaikkimahdolliset.wordpress.com>

Portfolioni kuvataiteilijana:

[hennatanskanen.tumblr.com](http://hennatanskanen.tumblr.com)

Linkit *Kaikki mahdolliset minut* -videoihin:

<http://www.youtube.com/watch?v=1zcOCsVrdEM>

<http://www.youtube.com/watch?v=Q9P66WauWsw>

<https://www.youtube.com/watch?v=1ITZbUBX2V4>

## 15. Lähdeluettelo

Alberti, Leon Battista 1972, *On Painting and on Sculpture*, ed. by Cecil Grayson, London, Phaidon Press Ltd.

Goldberg, RoseLee 1979, *Performance Art: From Futurism to the Present*, Thames & Hudson.

Hall, James 2014, *The self-portrait – a cultural history*, London, Thames&Hudson.

Riviere, Joan, (1929) 1989, *Womanliness as Masquerade, Formations of Fantasy* Toim. Burgin & al. London, New York: Routledge.

## 16. KIITOKSET

*avusta, inspiraatiosta, tuesta, teknisestä tuesta, keskustelusta, kritiikistä & innoituksesta:*

Lauri Tanskanen

Emma Korosuo  
Aapo Juusti  
Aurora Reinhard  
Mimosa Pale  
Mari Martin  
Riikka Stewen  
Jenni Haili  
Sami Sallantaus  
Silja Rantanen  
Pia Lindman  
Liudmila Kartoshkina  
Jari Vänninen  
Linda Piha  
Tuomo Rainio  
Yrjö Juhani Renvall  
Hannå Eskola  
Tiina Syrjä  
Tina Piha  
Alex Wolf  
Satu Topcu  
Anne Hietanen  
Juho Markkanen  
Emilia Kokko  
Ulrika Ferm  
Johanna Lecklin

ystäväni  
perheeni